

Qualified Teacher training in the Islamic Republic Based on the Teachings of the Martyr Soleimani School

Ahmad Abbasi Darebidi ¹ | Atefeh Afzal ²

DOR: 20.1001.1.22516972.1403.32.64.5.4

Abstract

This research was conducted with the aim of discovering the characteristics of a qualified teacher in the Islamic Republic of Iran based on the teachings of the Martyr Soleimani School. The research method used was qualitative, based on grounded theory. Data was collected through in-depth and semi-structured interviews with education elites and individuals familiar with the teachings, qualities, and character of Martyr Soleimani. The gathered information was analyzed at three levels: open coding, axial coding, and selective coding. The coding of concepts from the interviews resulted in the formation of 125 initial concepts, 60 core concepts, and ultimately 21 main themes, forming the paradigmatic model of a qualified teacher in the Islamic Republic according to the teachings of Soleimani. The model encompasses the necessary conditions, background, intervention, strategies, and consequences, which can serve as a guide for overcoming obstacles in teacher education and providing a foundation for the formation and growth of a generation that is devout and hopeful, drawing inspiration from the teachings of Martyr Soleimani.

Keywords: Qualified teacher in the Islamic Republic; Martyr Qassem Soleimani; Grounded Theory.

1. (Corresponding author)MA., Shia Studies, Department of Social Sciences, University of Isfahan, Isfahan, Iran. Email: a.abbasi.d2020@gmail.com

2. PhD. Environmental Engineering, Teacher, Bentolhoda High School, Najafabbad, Isfahan, Iran. **Cite this Paper:** Abbasi Darebidi, A & Afzal, A .(2024). Qualified Teacher training in the Islamic Republic Based on the Teachings of the Martyr Soleimani School, 32(64), 127–153.

Publisher: Imam Hussein University

This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0).

تعليم معلم الأعلى في جمهورية إيران الإسلامية بناء على تعاليم مدرسة الشهيد سليمان

احمد العباسي دره بيدي | عاطفه الافضل^٢

DOR: 20.1001.1.22516972.1403.32.64.5.4

رقم

٦٤

المجلد ٣٢

خريف ١٤٤٦

ورقة البحث

تاريخ الاستلام: ١٤٤٤/٩/٩
تاريخ المراجعة: ١٤٤٥/٥/٢
تاريخ القبول: ١٤٤٦/٤/١٩
تاريخ النشر: ١٤٤٦/٣/٢٠

ISSN: 2251-6972
E- ISSN: 2645-5196

الملخص

أجرى هذا البحث بهدف اكتشاف خصائص معلم المستوى في الجمهورية الإسلامية الإيرانية على أساس تعاليم مدرسة سردار سليمان. تعتمد طريقة البحث النوعي على نظرية البيانات. تم جمع البيانات من خلال مقابلات متعمقة وشبه منظمة مع النخب التعليمية والذين كانوا على دراية بمدرسة سردار سليمان وخصائصه وشخصيته، وتم تحليل المعلومات في ثلاثة مستويات من الترميز المفتوح والمركزي والانتقائي. أدى ترميز المفاهيم التي تم الحصول عليها من المقابلة مع المشاركين إلى تكوين ١٢٥ مفهوماً أساسياً و٦٠ مفهوماً مركزياً وأخيراً ٢١ موضوعاً رئيسياً وإعداد نموذج نموذجي لمعلم مستوى الجمهورية الإسلامية في مدرسة الجمهورية الإسلامية. الشهيد سليمان. يتضمن النمط الذي تم الحصول عليه في البحث الأسباب والخلفية والظروف المتداخلة والاستراتيجيات والعواقب، والتي بموجبها، مع إزالة العوائق التي تعترض تدريب المعلمين، وبإلهام مدرسة الشهيد سليمان، تم توفير خلفية وأسس الشكل الذي وفر النمو و تنمية جيل باحث عن الله ومفعم بالأمل.

الكلمات الرئيسية: مستوى المعلم في الجمهورية الإسلامية؛ الشهيد قاسم سليمان؛ نظرية البيانات التأسيسية

١. الماجستير في الدراسات الشيعية مع تخصص في علم الاجتماع، كلية الآداب والعلوم الإنسانية، جامعه الاصفهان، الايران،

Email a.abbasi.d2020@gmail.com

٢. دكتوراه في الهندسة البيئية، جامعه ألبرتا، كندا، نائب رئيس المدرسة الثانوية، نجف آباد، الاصفهان، الايران.

الاقباس: العباسي دره بيدي، احمد و الافضل، عاطفه (١٤٠٣)، تعليم معلم الأعلى في جمهورية إيران الإسلامية بناء على تعاليم مدرسة الشهيد سليمان، ١٢٧-١٥٣.

DOR: <https://dor.net/dor/20.1001.1.22516972.1403.32.64.7.6>

الناشر: جامعه الامام الحسين (ع) المؤلفون هذه المقالة متاحة لك بموجب رخصة المشاع الإبداعي (CC BY).

تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی براساس آموزه‌های مکتب شهید سلیمانی

احمد عباسی دره بیدی^۱ | عاطفه افضل^۲

DOR: 20.1001.1.22516972.1403.32.64.5.4

شماره
۶۴
سال سی دوم
پاییز ۱۴۰۳
صص: ۱۵۳-۱۲۷

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۰۹ فروردین ۱۴۰۲
تاریخ بازنگری: ۲۲ آبان ۱۴۰۲
تاریخ پذیرش: ۳۰ مهر ۱۴۰۳
تاریخ انتشار: ۰۱ مهر ۱۴۰۳

شاپا چاپی: ۶۹۷۲-۲۲۵۱
الکترونیکی: ۵۱۹۶-۲۶۴۵

چکیده

این پژوهش با هدف کشف ویژگی‌های معلم تراز جمهوری اسلامی ایران براساس آموزه‌های مکتب سردار سلیمانی انجام شده است. روش پژوهش کیفی مبتنی بر نظریه داده بنیاد است. داده‌ها از طریق مصاحبه‌های عمیق و نیمه ساختار یافته با نخبگان تعلیم و تربیت و کسانی که علاوه بر آن با مکتب، خصوصیات و منش سردار سلیمانی آشنا بودند، صورت پذیرفت و اطلاعات در سه سطح کدگذاری باز، محوری و گزینشی تحلیل شد. کدگذاری مفاهیم حاصل از مصاحبه با شرکت کنندگان، باعث شکل‌گیری ۱۲۵ مفهوم اولیه، ۶۰ مفهوم محوری و در نهایت ۲۱ مضمون اصلی و تهیه الگوی پارادایمی معلم تراز جمهوری اسلامی در مکتب شهید سلیمانی گردید. الگوی به دست آمده در پژوهش شامل شرایط علی، زمینه‌ای، مداخله گر، راهبردها و پیامدها است که با توجه به آن می‌توان ضمن برطرف نمودن موانع فراروی تربیت معلمان، با تاسی از مکتب شهید سلیمانی، زمینه و بسترهای شکل‌گیری و رشد نسلی خداجو و امیدوار را فراهم نمود.

کلیدواژه‌ها: معلم تراز جمهوری اسلامی؛ شهید قاسم سلیمانی؛ نظریه داده بنیاد.

۱. نویسنده مسئول: کارشناس ارشد شیعه شناسی با گرایش جامعه شناسی، گروه علوم اجتماعی دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه اصفهان اصفهان، ایران. Email a.abbasi.d2020@gmail.com

۲. دکتری مهندسی محیط زیست، دانشگاه آلبرتا کانادا، معاون آموزشی مدرسه بنت الهدی، نجف آباد، اصفهان، ایران. استناد: عباسی دره بیدی، احمد و افضل، عاطفه (۱۴۰۳)، تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی براساس آموزه‌های مکتب شهید سلیمانی

پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی، ۳۲(۶۴)، ۱۲۷-۱۵۳ DOR: https://dorl.net/dor/ 20.1001.1.22516972.1403.32.64.5.4

ناشر: دانشگاه جامع امام حسین (ع) نویسندهگان

این مقاله تحت لیسانس آفرینندگی مردمی (Creative Commons License- CC BY) در دسترس شما قرار گرفته است.

مقدمه

معلمان اصلی ترین کارگزاران فرآیند آموزش و پرورش در تمامی کشورها هستند و در حقیقت روند رشد و پیشرفت هیچ کشوری نمی تواند از سطح معلمانش پیشی گیرد (خورشیدی، ۱۳۸۸: ۱۰) و کشور ما نیز از این قائده مستثنی نیست. به عبارتی؛ کارکرد صحیح نظام تعلیم و تربیت کشور، پیشرو بودن مدارس در جامعه و تربیت نسلی تأثیرگذار بر آینده کشور، وابستگی نسبتاً زیادی به معلمان کارآمد، کاردان، با اخلاق، دانا، و دلسوز دارد. بدون داشتن معلمان شایسته و با صلاحیت، تربیت صحیح دانش آموزان به درستی تحقق نخواهد یافت. از این رو، شیوه آموزش معلمان به خصوص چگونگی تربیت آنان در جهت دادن به سرنوشت و آینده کشور در تمامی حوزه‌ها از جمله دستیابی به اهداف توسعه پایدار نقشی تعیین کننده و حیاتی دارد (حیدری، ۱۳۹۹: ۲۵).

با مطرح شدن برنامه‌های توسعه کشور و مشخص سازی نظام تربیت معلم در آن‌ها و همچنین تدوین و تهیه اسناد تحولی مانند سند تحول، برنامه درسی ملی و مبانی نظری تحول در نظام تعلیم و تربیت، ضرورت بازنگری در نظام تربیت معلم را فراهم ساخت (عطاران و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۵) و دستیابی به الگویی مناسب جهت ارتقای کیفیت تربیت معلم از مؤلفه‌های اثرگذار بر این فرآیند است. زیرا مهم ترین عنصر فعال در آموزش و پرورش هر جامعه معلم است و موفقیت نظام تعلیم و تربیت تا حد زیادی به او مرتبط است (بالیر و ازکان، ۲۰۱۴: ۱۰۸) و لذا ارائه یک الگوی بومی و مبتنی بر فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی که به تعبیر مقام معظم رهبری (مدظله) راه برون رفت از مسائل آموزش و پرورش کشور است، ضروری می نماید. هرچند پرداختن به این مسئله از جنبه‌های مختلف باعث گام‌های تحول و تعالی تربیت معلم می شود، اما آنچه کمتر به آن توجه شده، بهره‌مندی از الگوهای موفق و انسان‌های مکتب‌ساز برای تربیت معلم است.

با توجه به اینکه معلم رسالت خطیری در پرورش دانش آموزان دارد و عنصر اصلی تحول در آموزش و پرورش است (محمدی پویا، ۱۴۰۰: ۱۸۰)، باید روش‌های تربیت معلم و در نتیجه آن، سوق دادن او به سمت تربیت دانش آموزان با تحولات، مقاصد و آرمان‌های جامعه اسلامی به‌روز

گردد و دگرگوني هاي شيوه هاي تربيتي، فضاي فكري تعليم و تربيت را بر اساس نيازها متحول کند (تجری و حیدری، ۱۳۹۸). در همین راستا، در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش آمده است: «تربیت، فرآیند تعاملی زمینه ساز تکوین و تعالی پیوسته هویت متربیان به صورتی یکپارچه و مبتنی بر نظام معیار اسلامی جهت راهنمایی ایشان در مسیر آماده شدن برای تحقق مراتب حیات طیبه در همه ابعاد است» (شورای عالی آموزش و پرورش، ۱۳۹۰). تربیت معلم نیز همچون دانش-آموز در ذیل این تعریف قرار می گیرد، از این رو برای دستیابی به اهداف تعليم و تربیت بر اساس این سند و نیز چشم انداز توسعه فرهنگی کشور، به جاست که در تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی که با توجه به مشاهدات و مؤلفه های موجود به نظر می رسد از سطح مطلوب برخوردار نیست، با توجه به منابع اسلامی و الگوهای برتر تلاش گردد. در این راستا، مکتب سردار شهید حاج قاسم سلیمانی که به فرموده رهبر معظم انقلاب اسلامی (مدظله)، خود تربیت یافته مکتب امام (ره) بود (بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی، ۱۳۹۸/۱۰/۲۷) به عنوان یک الگوی کارساز شناخته شده که می توان از آن در کنار بهره گیری از تعالیم و دستورات الهی، برای رسیدن به اهداف متعالی، برترین راه ها را پیمود.

نخستین کسانی که فرآیند تربیت را با بیدار کردن فطرت حقیقت جوی انسان ها و پس از آن با روشن کردن مسیر هدایت به بهترین شکل پیاده سازی کرده اند انبیاء الهی بوده اند. به ویژه پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم که خود بزرگترین الگوی تربیتی جامعه اسلامی بوده است و پس از آن نیز ائمه اطهار علیهم السلام در این راستا برای هدایت و تربیت بشر گام برداشته اند که آثار تربیتی آن بزرگواران تا عصر حاضر باقی است (تاج الدین و بازارگادری، ۱۳۸۸).

شهید سلیمانی علاوه بر بینش توحیدی، با توجه به شناختی که از قرآن و عترت اهل بیت علیهم السلام داشت و بودن همیشگی در خط ولایت امام زمان علیه السلام و به تبع آن ولایت فقیه و نیز داشتن فعالیت های فرهنگی، اجتماعی، عقیدتی و ... در کنار جهاد، می تواند الگویی اثرگذار و زمینه ساز برای تربیت معلمان باشد (عباس زاده، ۱۳۹۹). او کسی بود که می دانست چگونه از زیرساخت های مخفی برای رسیدن به اهداف غیرپنهانی و رسیدن به پیروزی و تأثیر عمیق استراتژیک بهره برداری نماید (اسدالهی، ۱۳۹۹: ۱۸۱). رفتارهای شهید سلیمانی از منظر الگو پروری در ایجاد یک مکتب تربیتی بسیار حائز اهمیت است و به جرأت می توان گفت که زندگی و

رفتارهای ایشان الگویی تمام‌نما از ساحت‌های شش‌گانه سند تحول (تربیتی و اعتقادی، عبادی و اخلاقی، اقتصادی و حرفه‌ای، علمی و فناوری، اجتماعی و سیاسی، زیستی و بدنی، زیبایی‌شناختی و هنری) است. در اینجا به تعدادی از این رفتارها که می‌تواند برای تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی نیز کاربرد داشته باشد بیان می‌گردد:

- عبادت و توسل به اهل بیت (ع): یکی از هم‌زمان شهید سلیمانی می‌گوید: حاج قاسم از روزی که با خدا و جبهه و انقلاب آشنا شد، نماز شبش ترک نشد. من در برخی از سفرها همراهش بودم، گاهی ساعت ۳ شب به مقصد می‌رسیدیم. من خودم می‌خوابیدم و نماز صبح بیدار می‌شدم ولی متوجه می‌شدم که حاج قاسم تمام شب را مشغول عبادت بوده است. حاج قاسم همچنین با روضه ابا عبدالله خیلی مأنوس بود. اگر هفته‌ای یک روضه نمی‌شنید، دلش می‌گرفت و روانش به هم میریخت. همیشه دنبال بهانه‌ای می‌گشت که برای امام حسین علیه السلام و حضرت زهرا سلام الله علیها اشک بریزد (سعادت نژاد، ۱۳۹۹).

- سخت‌کوشی: یکی از ویژگی‌های بارز شهید سلیمانی، سخت‌کوشی بود. مقام معظم رهبری در مورد سخت‌کوشی ایشان فرمودند: "گاهی اوقات ایشان نوزده ساعت، بیست ساعت در طول شبانه روز کار می‌کرد." از جمله ویژگی‌های شخصیتی ایشان این بود که سخت‌کوشی باعث می‌شد که حاج قاسم هر کاری را در حد کمال انجام دهد و برای هیچ کاری کم نمی‌گذاشت (زارعی، ۱۳۹۹).

- توجه به حلال و حرام و حق الناس: ایشان به معنی واقعی کلمه مقید به رعایت حدود شرعی بود. حتی در شرایط جنگی بسیار مقید به رعایت حق الناس در اموال دشمنان بود. این را هم‌زمان شهید، در آزادسازی شهرهای سوریه به کرات شاهد بودند (کریمی، ۱۳۹۹: ۵۷).

- مردم‌داری: شهید سلیمانی هیچگاه ارتباطش را با مردم روستای محل تولدش قطع نکرد و هیچ عیدی نبود که ایشان به مستضعفین روستایش سر نزدند و جوایای حال آنها نباشد و کمکی به آنها نکند (شیرازی، ۱۳۹۹). در کمک به سیل زدگان و زلزله زدگان همواره پیشتاز بود و با نرم‌خویی با مردم آسیب دیده برخورد و همدردی می‌کرد (زارعی، ۱۳۹۹).

مواردی بسیاری از رفتارهای ایشان را می‌توان به عنوان الگوی معلمین برای تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی نام برد. اگرچه در سال‌های اخیر برای تربیت شایسته معلمان اقدامات مؤثری

انجام شده است، اما نگاه غالب این موارد بیشتر ساختاری و بخشی بوده است و برنامه ریزی در این زمینه الگویی و استفاده از نمونه‌های شایسته نبوده است. همچنین پژوهش‌ها در ایران نشان داده است تربیت معلم در ایران فاصله زیادی با سطح مطلوب داشته و نیازمند بازنگری است (صمدی، ۱۳۹۲) و معلمان از نظر مهارت‌ها و صلاحیت‌های مختلف از سطح مطلوبی برخوردار نیستند (کریمی، ۱۳۸۷). این در حالی است که وجود نخبگان و بزرگانمانند سردار سلیمانی که به بیان مقام معظم رهبری (مدظله) خود به تنهایی یک مکتب هستند، می‌تواند فرصت‌های زیادی را در این رابطه فراروی نهادها و مسئولان مربوط قرار دهد. با عنایت به مطالب بیان شده، پژوهش حاضر تلاش دارد تا ضمن بهره‌گیری از مطالعات انجام شده و اطلاعات مربوط به شهید سلیمانی به مجموعه‌ای از راهکارها دست پیدا نماید تا بتواند در حوزه تربیت معلمان از توان و ظرفیت‌های مکتب شهید سلیمانی بهره‌مند گردد. لذا در این رابطه، سؤالات اساسی عبارتند از:

- ۱- شرایط علی تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی در مکتب شهید سلیمانی چیست؟
- ۲- شرایط زمینه‌ای تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی در مکتب شهید سلیمانی چیست؟
- ۳- شرایط مداخله‌گر تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی در مکتب شهید سلیمانی چیست؟
- ۴- راهبردهای تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی در مکتب شهید سلیمانی چیست؟
- ۵- پیامدهای تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی در مکتب شهید سلیمانی چیست؟

مبانی نظری

در این بخش از پژوهش مهمترین مفاهیم و برخی از نظریات مرتبط با موضوع همراه با پیشینه پژوهش ارائه می‌گردد.

- **معلم:** معلم در لغت به معنای تعلیم دهنده، آموزنده، مدرس، آموزگار و استاد است. به ارسطو، معلم اول می‌گویند؛ چون اولین کسی بود که حکمت را مکتوب نمود و تعلیم داد. قبل از او حکمت را زبانی (بدون تدوین) تعلیم می‌دادند. فارابی را معلم ثانی و بعضی‌ها ابن مسکویه و بعضی‌ها ابوعلی سینا را معلم ثالث دانستند (دهخدا، ۱۳۷۳، ۱۳: ۱۸۷۰۰).

- **تربیت:** در واژه شناسی تربیت آمده است که؛ تربیت مصدر باب تفعیل از ماده «ر - ب - ب» یا «ر - ب - و» و به معنای پروردن و پروراندن (دهخدا، ۱۳۷۳، ج ۴: ۵۷۷۶) و تهذیب و رشد طبیعی، تدریجی و هماهنگ همه استعدادها و توانایی‌های انسان است (رهنما و همکاران، ۱۳۸۶). به عبارتی

واژه «تربیت» از ریشه «ربو» و از باب تفعیل است؛ چرا که کلمه ناقص، هنگامی که به باب تفعیل برده شود، مصدر آن بر وزن تفعله می‌شود. مانند: تریبه، تزکیه، تحلیه و... (طباطبایی، ۱۳۷۹: ۱۷۱). تربیت یعنی عملی که قوای جسمانی و روانی و عقلی انسان را شکوفا ساخته تا آن قوا با نظام و سازمان ویژه‌ای با استمداد از درون و متبری و به مدد کوشش‌های او به میزان توانایی و استعدادهای خود رشد و پیشرفت نماید (حجتی، ۱۳۸۵: ۱۰).

ابن فارس معنای تربیت را به سه اصل باز می‌گرداند: ۱. اصلاح کردن؛ ۲. همراهی کردن و ملازم بودن با موضوع تربیت که منظور از آن مراقبت مداوم از متربی است؛ ۳. پیوستگی مربی و متربی در فرایند تربیت (ابن فارس، ج ۲: ۳۸۲-۳۸۱). افلاطون (۴۲۷-۳۴۶ ق.م) در تعریف تربیت گفته است: تعلیم و تربیت عبارت است از کشف استعدادهای طبیعی و شکوفا ساختن آنها (گروه نویسندگان، ۱۳۸۴، ج ۱: ۱۷۳-۱۶۷). همچنین در نگاه دانشمندان غرب مانند جان دئویی؛ تربیت، مجموعه فرآیندهایی است که از راه آنها، گروه یا جامعه - چه کوچک و چه بزرگ - توانایی‌ها و خواسته‌های خود را به اعضا و نسل‌های جدید منتقل می‌کند تا بقا و رشد پیوسته خویش را تضمین کند (گروه نویسندگان، ۱۳۸۴، ج ۱: ۲۶۱) و از نظر دورکیم؛ تربیت آن کارکردی است که در طی آن، نسل بالغ، رسیده و تربیت یافته، بر نسلی که هنوز برای زندگی به اندازه کافی پختگی نیافته است، اثر می‌گذارد و هدف از آن، برانگیختن و گسترش حالات جسمی، عقلی و اخلاقی متربی است (همان، ۲۲۵-۲۲۴).

تعلیم و تربیت در تعالیم دینی و اسلامی از اهمیت و ارزش بالایی برخوردار است، زیرا بواسطه آن انسان می‌تواند به شناخت آنچه هست و آنچه باید باشد برسد و بنیان‌های فکری و شخصیت رفتاری او بازسازی شود. عمدتاً افراد مهم و اثرگذار در تاریخ در جنبه‌ها مختلف از مدارس و مکاتب و نهادهای آموزشی رشد یافته و برخاسته‌اند؛ چنانچه علامه جعفری هم فرموده است: «تعلیم و تربیت در دگرگون کردن انسانها نقش اساسی و ضروری داشته و دارد و خواهد داشت» (جعفری، ۱۳۸۶، ج ۱۷: ۱۸۷). تعلیم و تربیت نقش اساسی در فرهنگ هر جامعه دارد و یکی از شاخص‌های مهم توسعه انسانی جوامع، شاخص فرهنگی است که مهمترین مؤلفه آن تعلیم و تربیت و سواد و آموزش است و مطابق بیان مقام معظم رهبری (مدظله) مسئله فرهنگ و تعلیم و

تربيت مسئله اول نظام جمهوري اسلامي ايران است و در بلند مدت هيچ چيزي به اندازه تعليم و تربيت اهميت ندارد (بيانات معظم له؛ ۱۳۶۸/۶/۲۳).

در جوامع مختلف تربيت براساس نيازهاي جامعه و آداب و رسوم، قواعد و دين و آئين انجام مي گيرد و لذا تربيت در جامعه اسلامي ايران نيازمند بهره گيري از روش هاي تربيت اسلامي است تا در سايه آن شهروندان افرازي مؤمن، خداجو، مسئول و متعهد تربيت شوند و پيشرفت معنوي آنان در راستاي پيشرفت هاي علمي شان قرار گيرد. به گونه اي که در بعد معنوي دچار مشکلات اخلاقي و رفتاري نگردند و از معنويات و بي توجهي به عبادت خداوند سبحان فاصله نگیرند. اين منظور حاصل نمي شود مگر اين که محتوای تربيتي از قرآن و سنت اتخاذ شود (بختياري و توسلي، ۱۳۹۵: ۳۴) و همچنين الگوهاي شايسته در اين راستا معرفي و شناسانده گردد. زيرا ارائه الگو در تربيت از گام هاي اساسي در ساختن و پرداختن انسان است (خليلي، ۱۴۰۱: ۱۶۶) و قسمت زيادي از يادگيري انسان ها از طريق الگوبرداري اتفاق مي افتد و به عقیده بندورا (يکي از نظريه پردازان يادگيري اجتماعي) نوعاً يادگيري انسان از راه مشاهده پيامدهاي رفتار سرمشق يا الگو به دست مي آيد و از آن جا که انسان به طور دائم در معرض تجارب گوناگون الگوبرداري است، مي توان گفت غالب اصول و قواعدی که رفتار انسان را هدايت مي کنند، از چيزي شبیه به الگوبرداري انتزاعي به وجود مي آيند (هرگنهان، ۱۳۷۴: ۴۴۹).

- **شهيد سلیمانی:** سردار شهيد سلیمانی متولد اسفند ۱۳۳۵ خورشیدی در يکي از شهرستان های استان کرمان به نام رابّر دوران کودکی و نوجواني خود را در کنار پدر به کار بنایي گذراند و پس از پيروزي انقلاب اسلامي و تشكيل سپاه پاسداران انقلاب اسلامي به اين نهاد پيوست. با شروع جنگ تحميلي قاسم سلیمانی چندین گردان از سپاهيان کرمان را آموزش مي دهد و به جبهه هاي جنوب اعزام مي کند و کمی بعد، خود در صدر يک گروهان به سوسنگرد اعزام مي شود تا از پيشروي رژيم بعث در جبهه مالکيه جلوگيري کند. در سال ۱۳۶۰ با حکم محسن رضايي فرمانده وقت سپاه پاسداران، به عنوان فرمانده لشکر ۴۱ ثارالله منصوب شد. اين سردار شهيد در بسياري از عمليات ها شرکت داشت. با پايان يافتن جنگ در ۱۳۶۷، لشکر ۴۱ ثارالله به فرماندهي سردار سلیمانی به کرمان بازگشت و در گير جنگ با اشرازي شد که از مرزهاي شرقي کشور هدايت مي شدند. سردار سلیمانی در بهمن ۱۳۸۹ خورشیدی از طرف آيت الله خامنه اي، فرمانده

کل قوا، درجه سرلشکری (بالا‌ترین درجه نظامی در ایران) (www.irna.ir) و در اسفند ۱۳۹۷ نشان ذوالفقار عالی‌ترین نشان نظامی ایران را دریافت کرد (کاوه، ۱۳۹۸: ۱۲)، ایشان همواره توسط مقامات آمریکایی و اسرائیلی تهدید به ترور می‌شد و در پاسخ به آن‌ها همواره می‌فرمودند: «جان من به عنوان سربازی کوچک، چه ارزشی دارد که دشمن تهدید به ترور می‌کند، این تهدید نیست، کمک به شوقی است برای فرزندی که از مادر دور افتاده است. شهادت برای من همانند فرزند دور افتاده از مادر است.» (صادقی و صولتی، ۱۳۹۸: ۵۷) سرانجام ایشان در بامداد جمعه ۱۳ دی ماه ۱۳۹۸ در فرودگاه بغداد در طی یک عملیات تروریستی به آرزوی خود رسید.

پیشینه پژوهش

پیرامون موضوع تعلیم و تربیت و همچنین شخصیت و مکتب سردار سلیمانی تا کنون پژوهش‌های مختلفی انجام شده است که هر کدام با توجه به هدف و مسئله مورد بررسی، نکاتی را بیان نموده‌اند. در این قسمت سعی گردیده است تا به تعدادی از مهم‌ترین پژوهش‌ها که قرابت بیشتری با موضوع پژوهش حاضر دارند اشاره گردد. پیرامون سردار سلیمانی پس از شهادت ایشان رضائی (۱۳۹۹) به بررسی ویژگی‌های مکتب سردار سلیمانی پرداخته است و آن‌ها را شامل؛ ایمان به خدا، اخلاص، ساده زیستی، ولایت‌مداری، مبارزه با استکبار، دفاع از مظلومان، فرا جناحی بودن و محبوبیت جهانی دانسته که او را تبدیل به یک گفتمان نموده است که توسل به آن می‌تواند در مسائل مختلف داخلی و خارجی راهگشا باشد.

در پژوهش دیگری که زیر نظر معاونت سیاسی اداره پژوهش‌های سیاسی صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران انجام شده است، مجیدی (۱۳۹۹)، ویژگی‌های شخصیتی، هویتی و مدیریتی شهید حاج قاسم سلیمانی را بررسی، معرفی، جمع‌بندی و ارائه نموده است. خانی و محمدی (۱۳۹۹) در پژوهش دیگری به بازشناسی مؤلفه‌های مکتب سردار سلیمانی با توجه به بیانات رهبری (مدظله) مانند؛ ویژگی‌های شهید، اقدامات، برکات، وظیفه مردم، ایام الله و نیروی قدس اشاره داشته‌اند. همچنین عباس زاده (۱۳۹۹) در مقاله خود مؤلفه‌های تربیتی مکتب شهید

سلیمانی را برشمرده و آن‌ها را به عنوان ابزار و اجزای مهم در ساخت تمدن نوین اسلامی و با رویکرد جهادی می‌داند.

صادقی و صولتی (۱۳۹۸)، در پژوهشی دیگر با هدف بررسی اقتدار در گفتمان سردار سلیمانی با تکیه بر سازه‌های معنا ساز به نمونه سخنرانی خطاب به ترامپ پرداخته و عنوان داشته است که سخنرانی سردار سلیمانی در بزرگداشت شهدای همدان خطاب به ترامپ با تکیه بر سازه‌های معنا ساز کلیدی، به خوبی از ظرفیت زبانی و گزینش‌های گذرایی در راستای کانونی سازی فرهنگ شهادت و برجسته‌سازی گفتمان خود و کمرنگ‌سازی گفتمان دیگری در پیوند با تروریسم بهره برده است. همچنین در مقوله ترویج و سرزنش، آمریکا را در پیوندی ادبی با تروریسم، ویرانی و کشتار قرار می‌دهد. موسوی (۱۳۹۸) در مقاله دیگری به بررسی ویژگی‌های مکتب سردار سلیمانی به عنوان الگوی عملی مطلوب در بخش‌های مدیریتی و اجرایی کشور اشاره نموده است.

علاوه بر پژوهش‌های مرتبط با مکتب سردار سلیمانی، پژوهش‌هایی نیز پیرامون تربیت معلم در ایران انجام شده است که به عنوان نمونه می‌توان به پژوهش یحیایی و همکاران (۱۴۰۱) در رابطه با ارائه الگوی تربیت معلم کارآمد تراز جمهوری اسلامی، قویدل و همکاران (۱۳۹۹) که به شناخت ماهیت فردی تعالی معلم که زمینه بخش ارتقای عملکرد معلم و تعالی آموزش و پرورش پرداخته‌اند، اشاره نمود. در پژوهش دیگری رضایی (۱۳۹۸) به بررسی شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان در گذشته، حال و آینده پرداخته و نقش الگویی معلم بعد از انقلاب را مهم دانسته و عنوان داشته است که لازم است معلمان از شایستگی‌های انسان گرایانه، فرادانشی و فراشناختی برخوردار باشند. نقوی و همکاران (۱۳۷) در پژوهش خود با بررسی شرایط و عوامل تعالی منابع انسانی در سازمان‌های دولتی و توجه به اهداف و منابع بالادستی و آموزش و رشد مدام کارکنان به ارائه الگوی تعالی منابع انسانی در این زمینه پرداخته‌اند. توکلی (۱۳۹۷) نیز تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی را از آرمان‌های انقلاب اسلامی دانسته و معتقد است براساس آیات قرآن، ارزش‌ها، اهداف، مفاهیم، قلمروها، اصول و روش‌ها از مفاهیم مهم استخراج شده از قرآن در تربیت معلم هستند که با سه مقوله چرایی، چیستی و چگونگی تحلیل شده‌اند. همچنین کشاورز و مقدسی (۱۳۹۶) رهنمون‌های جذب معلم و ارتقای آنان را در ۱۰ رهنمون مرتبط با جذب و ۲۷ رهنمون حفظ و

ارتقای معلمان جمع بندی نموده‌اند. خروشی و همکاران (۱۳۹۶) در پژوهش دیگری با توجه به اسناد تحولی آموزش و پرورش به ارائه الگویی از عوامل مورد نیاز شایستگی‌های معلمان در قالب نظریه داده‌بنیاد پرداخته‌اند. طلایی و گندمی (۱۳۹۴) نیز با بررسی الگوی کارآموزانه تربیت معلم در دانشگاه آکسفورد و ارائه دلالت‌هایی برای تربیت معلم در ایران یک الگوی اثربخش با سه ضلع مدرسه، دانشکده تعلیم و تربیت و آموزش و پرورش به داشتن نقاط مثبتی این الگو برای تربیت معلم در ایران اشاره داشته باشد. زاربوک و همکاران (۲۰۱۵) نیز در پژوهش خود که پیرامون ذهن آگاهی و بهبود عملکرد است به این امر اشاره داشته‌اند که دیدگاه معلمان در مورد نقش خود و ماهیت آموزش و یادگیری، اثرخوشایندی بر شغل و عملکرد آنان دارد. تمپرلی^۱ و همکاران (۲۰۰۷) نیز در کتاب خود با عنوان «آموزش حرفه‌ای معلم و توسعه» به مؤلفه‌های مهم در آموزش و یادگیری معلمان اشاره داشته‌اند.

همانطور که مشاهده می‌شود، چه در میان پژوهش‌های مرتبط با سردار سلیمانی و چه میان پژوهش‌های انجام شده در رابطه با تربیت معلم، کمتر پژوهشی به رابطه میان مکتب سردار سلیمانی و تربیت معلمان و الگوگیری از زندگی و شخصیت ایشان در این رابطه پرداخته است. بنابراین ضرورت و اهمیت پژوهش حاضر بررسی و ارائه الگوی پارادایمی تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی ایران با توجه به نظرات متخصصان و کسانی که با زندگی و مکتب سردار شهید سلیمانی آشنایی دارند، است.

روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش حاضر کیفی مبتنی بر راهبرد نظریه داده بنیاد است که به منظور ارائه مدل نهایی از شیوه و ساختار مدل پارادایمی استراوس و کوربین استفاده شده است. بر اساس دیدگاه استراوس و کوربین از روش‌های کیفی می‌توان برای کشف جزئیات ظریفی از مسائل و پدیده‌های حساس مانند ارزش‌ها و هیجانات و فرآیندهای ذهنی استفاده کرد که ادراک آنها با روش‌های متعارف پژوهشی تا حدی دشوار است (استراوس و کوربین، ۱۳۹۱: ۳۳).

1 Timperley

با توجه به اینکه هدف پژوهش ارائه الگوی پارادایمی تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی در مکتب شهید سلیمانی است، برای جمع آوری داده‌ها و اطلاعات از مصاحبه‌های عمیق و نیمه ساخت یافته با تعدادی از معلمان و نخبگان حوزه تعلیم و تربیت شهرستان نجف آباد استفاده شده است. معیار ورود این افراد به پژوهش، داشتن حداقل ۵ سال سابقه کار در آموزش و پرورش یا حوزه علمیه، داشتن کلاس درس فعال، آگاهی از مکتب ارزشمند سردار سلیمانی، اطلاع از ضوابط جذب معلم و در نهایت، رضایت به شرکت در مصاحبه بود. به این منظور، گفتگوهای عمیق نیمه ساخت یافته و پرسش‌های بازپاسخ مورد استفاده قرار گرفت. بدین صورت که ابتدا سوالات مصاحبه پیرامون وضعیت فعلی معلمان شاغل در آموزش و پرورش و رویکرد آنان در مواجهه با شرایط جامعه اسلامی مطرح و در ادامه، از افراد شرکت کننده در پژوهش پرسیده شد: به نظر شما مهمترین شیوه‌های تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی در مکتب سردار سلیمانی چیست؟ آیا تربیت فعلی معلمان با آموزه‌های مکتب سردار سلیمانی در راستای تحقق اهداف مقدس نظام جمهوری اسلامی برای تربیت نسل آینده ساز، همخوانی دارد؟ در ادامه گفتگوها پیرامون شرایط، راهکارها و پیامدهای تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی در مکتب شهید سلیمانی ادامه یافت.

جامعه و نمونه

جامعه آماری پژوهش شامل معلمان، اساتید و صاحب نظران تعلیم و تربیت شهر نجف آباد هستند. نمونه مورد مطالعه که معمولاً در پژوهش کیفی با هدف دست‌یابی به بالاترین اطلاعات در مورد پدیده مدنظر انتخاب می‌شود (رنجبر و همکاران، ۱۳۹۱: ۲۳۹) به صورت نظری و هدفمند (نصر و همکاران، ۱۳۹۸). با شیوه قضاوتی و گلوله‌برفی^۱ انتخاب شدند.

در این پژوهش ۱۲ مصاحبه با معلمان و اساتید مورد نظر انجام شد و اشباع نظری مورد نظر حاصل شد و مصاحبه‌ها برای اطمینان بیشتر تا ۱۶ نفر ادامه پیدا نمود. تا رسیدن به اشباع نظری صحبت‌ها، تکرار مفاهیم و مطالب قبلی نیست (آلدایبیت و ناوینک^۲، ۲۰۱۸) و با حصول آن دیگر کدهای مفهومی و اطلاعات جدید دیگر به دست نمی‌آید (گیون^۳، ۲۰۱۶) و معیاری است برای

1 Snow ball
2 Aldiabat & Navenec
3 Given

تعیین نمونه در مطالعات کیفی (محمدپور، ۱۳۹۰: ۳۳۳). در طول انجام مصاحبه، ملاحظات اخلاقی مانند حق آزادی برای خروج از فرآیند تحقیق، تناسب زمان مصاحبه متناسب با تحمل شخص، تمایل به مشارکت در تحقیق، عدم هیچ‌گونه آسیب جسمی و روانی و در نهایت اینکه در تمامی نوشته‌ها و فایل‌های صوتی نام مشارکت‌کنندگان با اسامی مستعار مشخص شد (فرودی و حجازی، ۱۳۹۹: ۱۰۲). مشخصات افراد مصاحبه‌شونده که در این پژوهش مشارکت داشتند، در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱: مشخصات شرکت‌کنندگان پژوهش

شماره شرکت‌کننده	سن	جنس	تحصیلات	سابقه
۱	۳۰	مرد	فوق لیسانس	۶
۲	۳۴	مرد	لیسانس	۱۰
۳	۴۴	زن	لیسانس	۲۲
۴	۴۶	مرد	فوق لیسانس	۲۷
۵	۳۵	مرد	فوق لیسانس	۸
۶	۴۹	زن	دکتری	۲۸
۷	۳۴	زن	حوزوی	۵
۸	۳۷	مرد	لیسانس	۱۸
۹	۴۵	زن	دکتری	۹
۱۰	۴۰	زن	حوزوی	۱۶
۱۱	۳۲	مرد	حوزوی	۹
۱۲	۴۱	زن	فوق لیسانس	۱۳
۱۳	۳۴	مرد	فوق لیسانس	۱۱
۱۴	۳۵	مرد	لیسانس	۱۷
۱۵	۴۷	مرد	فوق لیسانس	۲۶
۱۶	۳۵	مرد	لیسانس	۱۳

در جدول شماره ۲، اطلاعات جمعیت شناختی مصاحبه‌شوندگان برای انجام تحقیق حاضر قابل مشاهده است.

جدول ۲: اطلاعات جمعیت شناختی شرکت کنندگان پژوهش

ردیف	اطلاعات	گروه ها	تعداد	درصد
۱	سن	۲۵-۳۵	۸	۵۰٪
		۳۶-۴۵	۵	۳۱٪
		۴۶-۶۰	۳	۱۰٪
۲	جنسیت	زن	۶	۳۸٪
		مرد	۱۰	۶۲٪
۳	تحصیلات	کارشناسی	۵	۳۱٪
		کارشناسی ارشد	۶	۳۸٪
		دکتری	۲	۱۲٪
		حوزوی	۳	۱۹٪
۴	سابقه	زیر ۱۰ تا ۱۵	۹	۵۶٪
		۱۶-۲۰	۳	۱۹٪
		بالتر از ۲۰	۴	۲۵٪

سؤالات پژوهش

- ۱- شرایط علی تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی در مکتب شهید سلیمانی چیست؟
- ۲- شرایط زمینه‌ای تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی در مکتب شهید سلیمانی چیست؟
- ۳- شرایط مداخله‌گر تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی در مکتب شهید سلیمانی چیست؟
- ۴- راهبردهای تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی در مکتب شهید سلیمانی چیست؟
- ۵- پیامدهای تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی در مکتب شهید سلیمانی چیست؟

یافته‌های پژوهش

پس از انجام مصاحبه‌ها، اطلاعات به دست آمده از شرکت کنندگان تفکیک گردید و مهمترین مفاهیم بیان شده توسط افراد مشارکت کننده در پژوهش استخراج و در قالب مضمون‌های اصلی در جداول مربوطه گردآوری شدند. در ادامه، تعاریف شرایط علی، زمینه‌ای و مداخله‌گر بیان شده و یافته‌های پژوهش ارائه می‌گردد.

شرایط علی: شرایط و عواملی هستند که باعث انجام یک پدیده‌ی خاص می‌شوند. این عوامل عموماً به صورت مستقیم در چرایی و شکل‌گیری آن پدیده نقش دارند (استراوس و کوربین، ۱۳۹۱: ۱۵۳). شرایط علی گسترده‌ای می‌تواند در تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی در مکتب شهید سلیمانی نقش داشته باشد که مصاحبه‌شوندگان به مهمترین آنها اشاره کردند و با توجه به نتایج حاصل، ۵ مضمون اصلی شناسایی گردید (جدول شماره ۳). مضامین اصلی یافته شده عبارتند از: «مخاطب شناسی»، «نیت الهی»، «سعه صدر»، «تخصص توأم با تعهد» و «بصیرت و ولایت‌مداری». در تحلیل مضامین فوق باید توجه نمود که توانایی شناخت مخاطب توسط معلم باعث عکس‌العمل هدایت‌گرانه و مناسب با دانش‌آموزان می‌شود و فرصت طراحی فعالیت مناسب با علائق و توانایی‌های آنها فراهم می‌گرداند (میکائیلی‌منیع و فرجی، ۱۴۰۰) که لازمه این امر داشتن نیت الهی و دانش و تخصص کافی در مورد موضوعات آموزش است.

جدول ۳- شرایط علی تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی در مکتب شهید سلیمانی

مضمون‌های اصلی	مفاهیم	
	مخاطب شناسی	توجه به سن، جنسیت، موقعیت زمانی، مکانی و روحی دانش‌آموزان
شرایط علی	نیت الهی	درگیر بودن معلم با فعالیت‌های اجتماعی به منظور جذب مخاطب
		جدیت، عطف و مهربانی بسته به نوع مخاطب
		توجه فردی به مخاطبین مختلف و روش برخورد متناسب با هر یک
		داشتن دیدگاه معنوی نسبت به جایگاه معلمی
	معرفت نسبت به خویشتن، معرفت نسبت به خداوند و معرفت نسبت به اهل بیت در ضمن تدریس و نه در حاشیه	
	در نظر گرفتن خداوند در تمام لحظات حضور در کلاس	
سعه صدر	بالا بودن قدرت تحمل در برخورد با دانش‌آموزان خاطی	داشتن برخورد شایسته با همکاران دارای تضاد فکری با خود
تخصص توأم با تعهد	توجه به کارکردهای فردی، اجتماعی و تخصصی در جذب معلم	توجه به بعد تربیتی و اعتقادی در جذب معلم
	توجه به جنبه‌های مدیریتی، دانشی و مهارت‌های حرفه‌ای معلمان	
	درک صحیح معلم از شرایط سیاسی، اجتماعی و فرهنگی جامعه	
بصیرت و ولایت‌مداری	همسو بودن اعمال، رفتار و نیت معلم با آرمان‌های اصلی انقلاب اسلامی	پیروی از ولایت فقیه در راستای حفظ نظام مقدس جمهوری اسلامی

از جمله پرتکرارترین پاسخ‌های مصاحبه‌شوندگان در تبیین شرایط علی تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی در مکتب شهید سلیمانی می‌توان به "بصیرت" و "مخاطب‌شناسی" اشاره کرد که در ادامه نمونه‌هایی از این نظرات ارائه می‌گردد:

- یکی از خصوصیات بارز رفتاری سردار سلیمانی که ایشان رو از به فرمانده نظامی به سردار قلبها تبدیل کرد و بهترین الگو میتونه باشه برای معلمان جامعه، بحث مخاطب‌شناسی سردار است. شهید سلیمانی بدون اینکه قصد آموزش داشته باشه، میدونه مخاطبش کیه و چه جور رفتاری و گفتارش رو بر اساس نیاز مخاطبش تعیین کنه. سردار میدونه در یک منطقه جنگی و در دل دشمن، مخاطبش کیه و در یک منطقه بحرانی سیل زده، توی چادر سیل زده‌ها مخاطبش کیه. موقعیت مکانی، زمانی، سن، جنس، شرایط روحی و ... مخاطب برای سردار خیلی مهمه و چگونگی رفتارش رو تعیین میکنه. چه قدر خوبه که به معلم، این مخاطب‌شناسی سردار رو سرلوحه خودش قرار بده؛ مخاطب‌شناسی و رفتار معلم در سر کلاس درس، زنگ تفریح، اردوها و جشن‌ها و حتی در یک مدرسه با مدرسه دیگر باید متفاوت و تابع شرایط روحی، جسمی و عاطفی دانش‌آموزانش باشه (پاسخگوی ۶).

- سردار سلیمانی نه تنها نگرش ولایی داشت که رفتارش هم ولایی بود. بصیرت به امر ولی فقیه، تلقی از خود به عنوان فرزند رهبری، عشق به ولایت و توجه دائم به حضرت ولی عصر (علیه السلام)، از نگرشهای ولایی ایشان و پشتیبانی و حمایت همه‌جوره از ولی فقیه، استمرار در خط ولایت و اجرای فرامین رهبری از جمله رفتارهای ولایی ایشان بود که معلمان باید برای تربیت نسلی که بتوانند با افتخار سرباز امام زمان (علیه السلام) باشند باید علاوه بر داشتن بصیرت و درک صحیح از شرایط سیاسی، فرهنگی و اجتماعی جامعه، این منش سردار سلیمانی رو الگوی خودشان قرار بدن (پاسخگوی ۱۵).

شرایط زمینه‌ای: شرایطی هستند که منشأ در شرایط علی دارند و مربوط به محیط کلان پدیده هستند. این شرایط، در واقع نتیجه تلفیق شرایط علی برای شکل دادن به الگوهای متفاوت هستند (استراوس و کوربین، ۱۳۹۱: ۱۵۴). در بحث تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی در مکتب شهید سلیمانی شرایط زمینه‌ای عنوان شده توسط مصاحبه‌شوندگان در چهار مضمون؛ «اصول تربیتی»، «هدفمند بودن»، «الگوسازی» و «مسئولیت‌پذیری» بر ساخت گردید (جدول شماره ۴). در

تحلیل مضامین به دست آمده می‌توان گفت معلم به عنوان الگوی دانش آموز و افراد یک جامعه است و به همین و درک درست آنان از اهداف، رفتارها، واقعیات اجتماعی و فضای آموزشی در مسئولیت پذیری خود و دانش آموزان اثر دارد و علمرکد آن‌ها را متأثر می‌سازد (آزن، ۲۰۱۸).

جدول ۴- شرایط زمینه‌ای تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی در مکتب شهید سلیمانی

مضمون‌های اصلی	مفاهیم	
	اصول تربیتی	شفافیت بخشنامه‌ها و صحیح بودن دیدگاه تربیتی فراروی معلمین
همسو سازی ساز و کارهای قانونی برگرفته از نظام تعلیم و تربیت کشور با تربیت توحیدی		
ایجاد شرایط و قوانین شفاف در بکارگیری معلمین علاقمند به این حرفه		
تلاش در کسب روزی حلال و تکمیل وظیفه در فضای آموزشی		
هدفمند بودن	پرورش روح و جسم در راستای کسب معنویت همسو با اهداف الهی	تلاش در جهت متناسب سازی هدف با هم‌نشینان، دوستان و همکاران
	ایجاد فرهنگ احترام متقابل مربی و متربی	
	فرهنگ سازی جذب معلم متناسب با مهارت‌های حرفه‌ای، توانایی علمی، تعهد و وجدان کاری	
الگوسازی	معرفی معلمان برتر و الگو برای سایرین	حس مسئولیت پذیری معلم در مواجهه با دانش آموزان، همکاران و جامعه
	تربیت دانش آموز مسئولیت پذیر	
مسئولیت پذیری		

دو مورد از نظرات مصاحبه شوندگان پیرامون شرایط زمینه‌ای تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی در مکتب شهید سلیمانی عنوان می‌گردد:

- از ویژگی‌های بارز شهید سلیمانی که بجاست عنوان مدرسه و مکتب به اون بدیم، این بود که ایشان هم خودشون الگوی تربیت جهادی بودند و هم اینکه همیشه سعی می‌کردند الگوهای جهادی رو به مخاطبانشون نشون بدنند و معرفی کنند. این سبک فعالیت اجتماعی رو آگه معلمان بتونند در محیط مدرسه برای تعلیم و تربیت بکار ببندند، خیلی از مشکلات فراروی تربیت بچه‌ها حل می‌شه، چرا که دانش آموزان همیشه نیاز به الگو داره (پاسخگوی ۱۰).

- در مکتب سردار سلیمانی یکی از موارد بسیار مهم، مسئولیت پذیری ایشان بوده است. چه در جریان ۸ سال دفاع مقدس و چه در دوران مسئولیت‌هایی که پس از جنگ داشتند، به ویژه بعد از مطرح شدن موضوع دفاع از حرم اهل بیت علیهم السلام، ایشان همیشه مسئولیت‌هایی که به‌شون واگذار میشد رو در چارچوب اهدافشون که همون اهداف جمهوری اسلامی و ولایت فقیه بود می‌پذیرفتند و به بهترین نحو انجام می‌دادند. به جاست که در تربیت معلمان تراز جمهوری اسلامی با تأسی به سردار، حس مسئولیت پذیری معلمان در مقابل هرچه که قرار است در کلاس درس و در تربیت علمی و دینی دانش‌آموزان انجام بشه صورت بگیره (پاسخگوی ۲).

شرایط مداخله‌گر: شرایطی هستند که با توجه به عملکردی که دارند، می‌توانند در یک پدیده مداخله ایجاد کنند و گاه باعث کاهش یا افزایش اثرات آن پدیده شوند (محسنی تبریزی، ۱۳۹۵: ۱۴۸). نتایج مصاحبه پیرامون شرایط مداخله‌گر تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی در مکتب شهید سلیمانی در مضامین؛ «نگرش کلان جذب معلم»، «مهارت افزایی»، «یکپارچگی سازمانی» و «تقویت مبنایها» شناسایی و بر ساخت گردید (جدول ۵).

جدول ۵- شرایط مداخله‌گر تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی در مکتب شهید سلیمانی

	مضمون‌های اصلی	مفاهیم
شرایط مداخله‌گر	نگرش کلان جذب معلم	بهسازی ناهمگونی اعتقادی برخی از معلمان با ارزشهای حاکم بر جامعه اسلامی
		اصلاح شیوه بکارگیری معلمان متخصص متعهد
		توجه به شرایط سیاسی، اجتماعی و فرهنگی کشور برای جذب معلم
	مهارت افزایی	به روز نگه داشتن دانش معلمان با برگزاری دوره های ضمن خدمت متناسب
		ایجاد انگیزه و رغبت در معلمان با طرحهای تشویقی
		رصد فعالیتها و برنامه های آموزشی و تربیتی و به روز رسانی آنها
	یکپارچگی سازمانی	کارآمد سازی قوانین جامع حمایتی از معلمان
		متناسب سازی امکانات برای شناسایی و پرورش استعدادهای دانش‌آموزان
		روی آوردن به شناخت سرمایه های انسانی
		بودجه ریزی مناسب اقتصادی برای تعلیم و تربیت کشور
	تقویت مبنایها	فراهم سازی امکانات لازم برای بهبود زیرساختهای جامعه در نظام تعلیم و تربیت
		نگرش ویژه به تفکر خلاق با بکارگیری نخبگان

یک مورد از نظرات مصاحبه شونده‌گان در توضیح اثرات شرایط مداخله گر در اینجا بیان می‌شود.

- یکی از کارهای بزرگ سردار سلیمانی نیروسازی و کادرسازی بود. ایشان در مجموعه خودشون دهها و صدها سلیمانی ساختند. به هر حال به فرمانده باید خیلی هوشمند باشه و بتونه تحولات اطرافش رو به خوبی رصد کنه تا علاوه بر اینکه نیرو جذب میکنه، بتونه حتی اون نیرو رو به بهترین شکل تربیت کنه. اگه بخوایم این دیدگاه رو برای تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی استفاده کنیم، باید برگردیم به اینکه ما باید شیوه بکارگیری معلمین رو در سطح کلان اصلاح کنیم. معلم تراز باید بتونه هم دانش آموز رو به خوبی تربیت کنه و هم اینکه بتونه از معلمای دیگه، نیروی انقلابی و معتقد و توانمند بسازه، همونطور که شهید سلیمانی تونست این کار رو بکنه (پاسخگوی ۴).

راهبردها: استراتژی‌ها یا راهبردها در واقع اقداماتی مثبت یا منفی هستند که در برابر شرایط بوجود آمده و این امکان را به افراد می‌دهد که در مواجهه با پدیده و اتفاقا پیرامون آن، بتوانند آن را در شرایط عالی مدیریت کنند (استراوس و کوربین، ۱۳۹۱: ۱۵۵). نیاز است که برای تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی، راهبردهای مناسبی در نظر گرفته شود. از دیدگاه معلمان و نخبگانی که با آنها مصاحبه صورت پذیرفت، «مکتب سازی»، «آموزش و تربیت»، «عملکرد و انگیزش» و «هویت بخشی» به عنوان مقوله‌های مربوط به راهبردهای اصلی شناسایی شدند (جدول ۶). یکی از مصاحبه شونده‌گان بر این باور بود که:

- سردار سلیمانی تربیتشون، تربیت مقطعی نیست. به فرموده مقام معظم رهبری سردار یک نفر نیست، بلکه یه مکتب هستش. سردار در واقع اینطور نیست که از به عنوان مربی به فرد یاد کنیم. بلکه اثرگذاری ایشان در تمامی افراد و مقاطع زمانی ستودنی است. اگه بخوایم این مکتب سازی سردار رو برای معلمها تعمیم بدیم، باید بگیم که معلم می‌تونه با جهان بینی درست، تربیت مناسب، کلام و رفتارش به بک مکتب تبدیل بشه. به عبارت دیگه هر معلمی میتونه هر جا باشه و در هر شرایطی با توجه به شاخصه‌های مکتب، اون تأثیرگذاری رو داشته باشه. البته این رو هم باید گفت که دانش آموز باید خواهان این دریافت باشه و فضا به گونه‌ای براش فراهم باشه که تأثیر پذیری از یک معلم مکتبی رو داشته باشه (پاسخگوی ۱).

جدول ۶- راهبردهای تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی در مکتب شهید سلیمانی

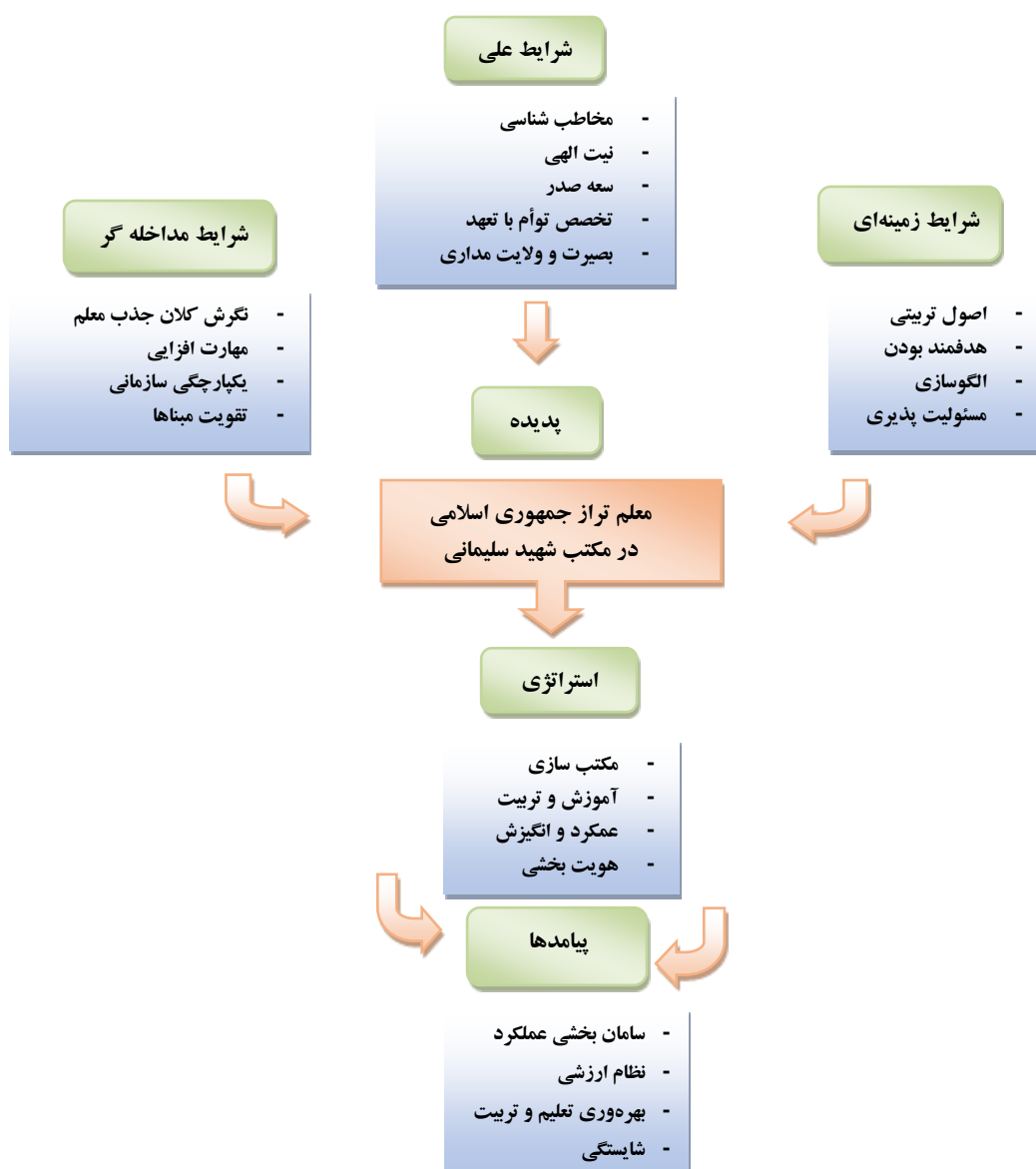
راهبردها	مضمون‌های اصلی	مفاهیم
	مکتب سازی	
نهادینه کردن رفتار و گفتار معلم در مکتب سازی		
اجتناب از محدود سازی تربیت به زمان و مکان		
ایجاد جهان بینی و ایدئولوژی درست در دانش آموز		
آموزش و تربیت		استفاده از تجربیات معلمان موفق
		کسب شناخت و دانش اندوزی، رشد همه جانبه معلمان
عملکرد و انگیزش		تشویق معلمان با حمایت‌های همه جانبه
		رفع نیازمندی‌ها و حل مشکلات معلمان
		حمایت همه جانبه از خلاقیتها و ایده های نوآورانه
هویت بخشی		ایجاد روحیه تلاش و علم آموزی در هر شرایط
		هویت بخشی به معلمان تراز و الگو سازی آنان

پیامدها: نتایج راهبردهای یک پدیده همان پیامدها هستند. اینکه راهبردهای یک پدیده به درستی انجام پذیرند یا نه؛ می تواند خواسته یا ناخواسته پیامدهای آن پدیده را تحت تأثیر قرار دهند (استراوس و کوربین، ۱۳۹۱). مضامین دریافت شده از پیامدهای تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی عبارتند از: «سامان بخشی عملکرد»، «نظام ارزشی»، «بهره‌وری تعلیم و تربیت» و «شایستگی» (جدول ۷).

جدول ۷- پیامدهای تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی در مکتب شهید سلیمانی

پیامدها	مضمون‌های اصلی	مفاهیم
	سامان بخشی عملکرد	
استقرار مدل به کارگیری معلم تراز در تمام مدارس کشور		
استقبال از ایده‌های معلمان تراز در تمام سطوح تربیتی مستقل از مقاطع تحصیلی		
نظام ارزشی		تربیت نسل انقلابی و مطیع ولایت
		ایجاد هویت و حس وطن پرستی در بین کودکان و نوجوانان
بهره‌وری تعلیم و تربیت		ایجاد انقلاب فکری در نوجوانان با تلاش معلمان تراز
		رشد علمی کشور
		علاقه‌مندی به آموزش در بین دانش آموزان
اشایستگی		توجه به اهداف والای انسانی و فرهنگ شهادت
		شایسته سالاری در نظام تعلیم و تربیت

شکل شماره ۱ نمودار مدل پارادیمی حاصل از یافته‌های پژوهش را نشان می‌دهد.

شکل ۱: الگوی پارادیمی پژوهش

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

هدف اصلی این پژوهش کشف ویژگی‌های معلم تراز جمهوری اسلامی ایران براساس آموزه‌های مکتب شهید سلیمانی و ارائه مدل تربیت معلم در مکتب سردار شهید قاسم سلیمانی، به روش پارادایم و بر اساس نظریه داده بنیاد بود. برای دستیابی به این مدل، مصاحبه‌های عمیق نیمه ساختار یافته با نخبگان تعلیم و تربیت که علاوه بر آشنایی با امر آموزش با مکتب، خصوصیات و منش سردار سلیمانی آشنا بودند، انجام و تجزیه تحلیل مصاحبه‌ها صورت پذیرفت. کدگذاری مفاهیم حاصل از مصاحبه‌های شرکت کنندگان، باعث شکل‌گیری ۱۲۵ مفهوم اولیه شد. پس از تعدیل و حذف مفاهیم یکسان، تعداد ۶۰ مفهوم محوری و در نهایت ۲۱ مضمون اصلی بر ساخت شد. مضامین اصلی که پاسخ به سؤالات پژوهش هستند عبارتند از: مخاطب شناسی، نیت الهی، سعه صدر، تخصص توأم با تعهد، بصیرت و ولایتمداری (شرایط علی)، اصول تربیتی، هدفمند بودن، الگوسازی، مسئولیت‌پذیری (شرایط زمینه‌ای)، نگرش کلان جذب معلم، مهارت‌افزایی، یکپارچگی سازمانی، تقویت مبناها (شرایط مداخله‌گر)، مکتب‌سازی، آموزش و تربیت، عملکرد و انگیزش، هویت بخشی (راهبردها)، سامان‌بخشی عملکرد، نظام ارزشی، بهره‌وری تعلیم و تربیت و شایستگی (پیامدها).

با توجه به مفاهیم و مضامین بالا، هسته مرکزی پژوهش یعنی «تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی در مکتب شهید سلیمانی» شکل گرفت. تعدادی از معلمان و نخبگان شرکت‌کننده در پژوهش بر این باور بودند که تربیت معلم برگرفته از مکتب شهید سلیمانی عملاً در شرایط کنونی بسیار مشکل است چرا که بخشنامه‌ها و قوانین دست‌وپاگیر فعلی نظام آموزش و پرورش، راه را برای به‌کارگیری معلمان کارآمد که بتوانند در تراز نظام مقدس جمهوری اسلامی باشند، سد کرده است. حتی برخی اوقات عوامل بیرونی متعدد، جای تخصص توأم با تعهد را در بکارگیری معلمان می‌گیرد و تربیت در مکتب سردار را با چالش مواجه خواهد کرد.

با استفاده از یافته‌های پژوهش، همچنین می‌توان گفت که عدم حمایت‌های کافی از معلمان در سطح کلان نظام تعلیم و تربیت کشور، انگیزه و اشتیاق نیروهای متخصص متعهد را در انجام بهتر

امر آموزش کاهش می‌دهد و به تبع آن، رویکرد معلم را به سمت و سوی جایگزین‌های اقتصادی سوق می‌دهد. اگر چه که معلمی که در مکتب شهید سلیمانی پرورش می‌یابد، نیازی به انگیزه‌های تشویقی برای بهبود کار خود ندارد و به حرفه‌ی معلمی، به عنوان یک جایگاه الهی که مساوی است با پرورش امانتی که خداوند به او ودیعه کرده است می‌نگرد، ولی این امر نباید از تلاش سیاست‌گذاران کشور برای حمایت‌های مادی و معنوی از معلمان بکاهد.

مورد دیگری که در پژوهش حاضر دارای اهمیت بود، بحث مکتب‌سازی است. بزرگترین مشخصه سردار سلیمانی که در سخنان مقام معظم رهبری راجع به ایشان نیز به کرات به آن اشاره شده است، مکتب‌سازی بودن سردار است. تربیت به سبک سردار سلیمانی، برای زمان، مکان یا افراد خاص نیست، بلکه مدلی است تربیتی برای ایجاد یک مکتب. در مکتب سردار، همواره مخاطب محور اصلی تربیت است و این مخاطب می‌تواند در هر سن، جنس، جایگاه، پست و مقام، شرایط محیطی، فضای تربیتی و ... باشد، مهم این است که رفتار و گفتار معلم باید چنان نهادینه باشد که مخاطب دانش‌آموز در هر شرایطی بالاترین اثرپذیری را داشته باشد؛ و این همان مکتب‌پروری است. معلم تراز جمهوری اسلامی باید بتواند یک جهان بینی قوی و درست با پشتوانه‌ای از ایدئولوژی ولایتمداری و بصیرت در دانش‌آموز ایجاد کند و آینده را با خیال آسوده به این نسل تربیت یافته بسپارد.

یافته‌های پژوهش حاضر را می‌توان با پژوهش‌های زیر همسو و سازگار دانست؛ نخست با پژوهش‌های یحیایی و همکاران (۱۴۰۱)، قویدل و همکاران (۱۳۹۹)، رضایی (۱۳۹۸)، نقوی و همکاران (۱۳۹۷)، خروشی و همکاران (۱۳۹۶) که عمده نتایج آن‌ها بر بسترسازی و تقویت زمینه‌ها و شرایط اخلاقی در تربیت معلمان تأکید کرده‌اند. همچنین با پژوهش‌های توکلی (۱۳۹۷)، کشاورز و مقدسی (۱۳۹۶) و طلایی و گندمی (۱۳۹۴) که عمده نتایج پژوهش‌های آن‌ها ارائه خصوصیات، مؤلفه‌های دینی، رهنمون‌های جذب و ارتقا و الگوگیری از دیگران همسو و سازگار است و از طریق تعالی فردی که می‌توان عملکرد معلمان و تربیت آنان را براساس الگوهای تراز جمهوری اسلامی تداوم بخشید و نتایج پژوهش تمپرلی و همکاران (۲۰۰۷) نیز همسو با این یافته است.

- در تبیین یافته‌ها می‌توان گفت همانگونه که رویکرد و نظریات یادگیری به نقش الگو در تربیت تصریح نموده‌اند، استفاده از الگوهای موفق و ثابت شده در تربیت معلم تراز بسیار مهم است. از طریق معرفی و شناسایی، مهارت‌ها، دانش‌ها، ویژگی‌ها و خصوصیات معلم تراز در تربیت معلمان شکل می‌گیرد و می‌توان امیدوار بود تا معلم تراز جمهوری اسلامی استمرار پیدا کند.
- با توجه به نتایج حاصل از پژوهش پیشنهاد می‌شود؛
- بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های جذب معلم برای دستیابی به تراز جمهوری اسلامی با توجه به مکتب سردار سلیمانی اصلاح گردد.
  - دانشگاه فرهنگیان و سایر متولیان امر تربیت معلمان، در کنار مسائل آموزشی، به بحث بصیرت‌افزایی معلمان نیز اقدام نمایند.
  - توجه ویژه‌ای به نخبگان تعلیم و تربیت که با سیره و سبک زندگی سردار سلیمانی آشنا هستند جهت آموزش سایر معلمان صورت پذیرد.
  - از ایده‌ها و روش‌های خلاقانه معلمان جهت کیفیت بخشی به تربیت سایرین حمایت گردد.
  - به موانع فراروی تربیت معلم تراز در مکتب شهید سلیمانی توجه شود و برای رفع این موانع تلاش بیش از پیش صورت گیرد.
  - محیطی مناسب برای دانش‌افزایی و ارتقاء ظرفیت‌های تربیتی معلمان با بهبود موارد سخت-افزاری و نرم‌افزاری فراهم گردد.

فهرست منابع

- ابن فارس، احمد (۱۴۰۴ق). **معجم مقاییس اللغة**، قم: مکتب الاعلام الاسلامی.
- استراوس، آنسلم؛ کوربین، جولیت (۱۳۹۱). **مبانی پژوهش کیفی فنون و مراحل تولید نظریه زمینه‌ای**، ترجمه ابراهیم افشار، چاپ دوم، تهران: نی.
- اسداللهی، مسعود (۱۳۹۹). **از مقاومت تا پیروزی**، تهران: مؤسسه مطالعات و تحقیقات اندیشه سازان نور.
- بختیاری، اکرم؛ توسلی، طیبه (۱۳۹۲)، «تحلیل محتوای کتاب درسی پیام‌های آسمان پایه هفتم براساس میزان پرداختن به انواع روش‌های تربیت اسلامی»، **فصلنامه مسائل کاربردی تعلیم و تربیت اسلامی**، سال اول، شماره ۲، پیاپی ۲، صص ۵۲-۳۳.
- تاج‌الدین، مرضیه؛ بازارگادی، مهرانوش (۱۳۸۸). «مؤلفه‌ها و شاخص‌های تربیتی از دیدگاه قرآن کریم»، **سایت راسخون، کتابخانه دیجیتال تبیان**، تابستان و پاییز ۱۳۸۸.
- تجری، طیبه؛ حیدری، فاطمه (۱۳۹۸). «طراحی مدل تربیت معلم آینده در نظام آموزشی ایران براساس نظریه داده بنیاد»، **دو فصلنامه علمی-ترویجی راهبردهای نوین تربیت معلمان**، سال ۵، ش ۸، صص ۱۷۱-۱۵۳.
- توکلی، یاسین (۱۳۹۷). «تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی ایران براساس آموزه‌های قرآن کریم»، **فصلنامه توسعه حرفه‌ای معلم**، سال ۳، شماره ۲، صص ۸۹-۷۵.
- جعفری، محمدتقی (۱۳۸۶). **حکمت اصول سیاسی اسلام (ترجمه و تفسیر فرمان مالک اشتر)**، چاپ دوم، تهران: مؤسسه تدوین و نشر آثار علامه جعفری.
- حجتی، سید محمد باقر (۱۳۸۵). **اسلام و تعلیم و تربیت**، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی.
- حیدری، علیرضا (۱۳۹۹). «جهانی شدن و الزامات سیاستگذاری تربیت معلم»، **فصلنامه علمی مطالعات راهبردی سیاستگذاری عمومی**، دوره ۱۰، ش ۳۷، صص ۴۰-۲۳.
- خانی، علی؛ محمدی، حمیدرضا (۱۳۹۹). «بازنشاسی مؤلفه‌های مکتب شهید سلیمانی مبتنی بر بیانات امام خامنه‌ای (مدظله)»، **فصلنامه مطالعات راهبردی بسیج**، سال ۲۳، شماره ۸۶، صص ۳۹-۶.
- خروشی، پوران؛ نصر، احمدرضا؛ میرشاه جعفری، سیدابراهیم؛ موسی پور، نعمت‌اله (۱۳۹۶). «بررسی رویکرد تربیت معلم شایسته براساس اسناد تحولی آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران»، **نشریه راهبرد فرهنگ**، دوره ۱۰، ش ۳۷، صص ۱۸۶-۱۶۳.
- خلیلی، ابراهیم (۱۴۰۱). «ویژگی‌های استاد دانشگاه در آموزش عالی مبتنی بر اندیشه‌های مقام معظم رهبری؛ یک مطالعه داده بنیاد»، **پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت**، سال ۳۰، ش ۵۶، صص ۲۱۵-۱۶۵.
- خورشیدی، عباس (۱۳۸۸). **مدیریت و رهبری آموزشی**، چاپ ۲. تهران: یسپرون.
- دهخدا، علی اکبر (۱۳۷۳). **لغت نامه دهخدا**، دوره جدید، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.

رضایی، حجت الاسلام (۱۳۹۸)، «مهمترین ویژگی‌های اخلاقی شهید سلیمانی از زبان هم‌رزمش»، بازبینی شده در ۱۹ بهمن ۱۳۹۹، قابل‌بازبینی در لینک؛ <https://www.isna.ir/news/98101410909>
 رضایی، منیره (۱۳۹۸). «شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان، گذشته، حال و آینده»، فصلنامه تعلیم و تربیت، شماره ۱۳۸، ص ۱۵۲-۱۳۰.

رنجبر، هادی؛ حق دوست، علی اکبر؛ صلصالی، مهوش؛ خوشدل، علیرضا؛ سلیمانی، محمدعلی؛ بهرامی، نیسیم (۱۳۹۱). «نمونه‌گیری در پژوهش‌های کیفی: راهنمایی برای شروع»، مجله دانشگاه علوم پزشکی ارتش جمهوری اسلامی ایران، دوره ۱۰، شماره ۳، پیاپی ۳۹، ص ۲۳۸-۲۵۰.

رهنما اکبر، حمید عللین و حسین محمدی (۱۳۸۶)، «بررسی و تبیین مبانی، اصول و روش‌های تربیت جنسی با تأکید بر دیدگاه اسلام»، مجله دانشور رفتار؛ سال ۱۴ شماره ۲۴، صفحه ۹۸-۱۱۰
 زارعی، سعیدالله (۱۳۹۹). «گفتار پژوهی جنبه‌های انسانی مکتب شهید سلیمانی»، ۲۸ مرداد ۱۳۹۹، <http://mgt.ihu.ac.ir/index.jsp>
 سعادت نژاد، اسماعیل (۱۳۹۹). «گفتار پژوهی شاخص‌های فرهنگی در مکتب شهید سلیمانی»، ۷ مهر ۱۳۹۹، <http://mgt.ihu.ac.ir/index.jsp>

سند تحول بنیادین آموزش و پرورش (۱۳۹۰). دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی، ص ۲۶.
 شیرازی، علی (۱۳۹۹). «گفتار پژوهی: سبک زندگی اسلامی در مکتب شهید سلیمانی»، ۱۴ مهر ۱۳۹۹، <http://mgt.ihu.ac.ir/index.jsp>

صادقی، شیوا؛ صولتی، سمیه (۱۳۹۸)، «بررسی اقتدار در گفتمان سردار سلیمانی با تکیه بر سازه‌های معنا ساز؛ نمونه سخنرانی خطاب به ترامپ»، دو فصلنامه جستارهای انقلاب اسلامی، سال اول، شماره اول، ص ۷۶-۵۴.

صمدی، معصومه (۱۳۹۲). «بررسی نقش دانش حرفه‌ای خودکارآمدی معلمان بر شیوه‌های ارتباطی مثبت و منفی آنان با دانش‌آموزان» مجله مطالعات روانشناسی تربیتی، دوره ۱۰، ش ۱۷، پیاپی ۱۷، ص ۱۲۶-۱۰۵.
 طباطبایی، محمدرضا (۱۳۷۹). صرف ساده، چاپ ۴۹، قم: دارالعلم.

طلایی، ابراهیم؛ گندمی، فهیمه (۱۳۹۴). «واکاوی الگوی کارآموزانه تربیت معلم در دانشگاه آکسفورد و ارائه دلالت‌هایی برای نظام تربیت معلم ایران»، فصلنامه تعلیم و تربیت، شماره ۱۲۴، ص ۷۰-۳۲.

عباس زاده، روح اله (۱۳۹۹). «مؤلفه‌های تربیتی مکتب شهید سلیمانی»، مجموعه مقالات دومین همایش بین‌المللی گام دوم انقلاب اسلامی، مکتب شهید سلیمانی، الگوی تربیت مدیران جهادی تمدن ساز، تهران: دانشگاه جامع امام حسین (ع).

عطاران، عاطفه؛ موسی‌پور، نعمت‌اله؛ عطاران، محمد؛ حسینی‌خواه، علی (۱۳۹۸). «طراحی و اعتباربخشی الگوی بازنگری برنامه درسی تربیت معلم در ایران»، پژوهش در برنامه‌ریزی درسی، سال ۱۶، دوره دوم، شماره ۳۴، پیاپی ۶۱، ص ۳۳-۱۴.

- فرودی، مریم؛ حجازی، رضوان (۱۳۹۹). «ارائه الگوی مفهومی مدیریت سود مبتنی بر روش نظریه داده بنیاد چندوجهی»، پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، سال ۱۲، شماره ۴۸، ص ۹۵-۱۲۰.
- قوبدل باجگیران، میثم؛ چرایین، مسلم؛ فریرزی، الهام؛ اکبری، احمد (۱۳۹۹). «الگوی ماهیت شناختی تعالی فردی معلم»، فصلنامه مطالعات منابع انسانی، دوره ۱۰، شماره ۳، ص ۸۳-۵۲.
- کاوه، ناصر (۱۳۹۸). من قاسم سلیمانی سرباز ولایت، تهران: نوآوران سینا.
- کریمی، سید عبدالمجید (۱۳۹۹). «رفیق خوشبخت ما»، مشهد: زائر رضوی.
- کریمی، فریبا (۱۳۸۷). «مطالعه صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان دوره ابتدایی»، رهبری و مدیریت آموزشی، سال دوم، ش ۴، پیاپی ۶، ص ۱۶۸-۱۵۲.
- کشاورز، سوسن؛ مقدسی، زهره (۱۳۹۶). «تبیین مؤلفه‌های نظام تربیت معلم با توجه به اسناد تحولی نظام تعلیم و تربیت رسمی و عمومی»، فصلنامه خانواده و پژوهش، شماره ۴۰، ص ۸۸-۳۲.
- گروه نویسندگان (۱۳۸۴). فلسفه تعلیم و تربیت، جلد اول، چاپ هفتم، قم: دفتر همکاری حوزه و دانشگاه.
- مجیدی، حسن (۱۳۹۹). «ویژگی‌های شخصیتی، هویتی و مدیریتی شهی حاج قاسم سلیمانی»، وب‌سایت خبرگزاری صداوسیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>
- محسنی تبریزی، علیرضا (۱۳۹۵). روش تحقیق کیفی در مکاتب تفسیری، تهران: اطلاعات.
- محمدپور، احمد (۱۳۹۰). روش تحقیق کیفی، ضد روش ۲، مراحل و رویه‌های علمی در روش‌شناسی کیفی، جلد دوم، تهران: جامعه‌شناسان.
- محمدی‌پویا، فرامرز (۱۴۰۰). «تبیین مطالبات مقام معظم رهبری از نظام آموزش و پرورش در گام اول انقلاب»، پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی، سال ۲۹، دوره جدید، ش ۵۲، ص ۱۵۵-۱۸۴.
- موسوی، سیدمحمد (۱۳۹۸). «مکتب شهید جاج قاسم سلیمانی در دفاع از اهل بیت»، فصلنامه مطالعات بیداری اسلامی، سال ۸، شماره ۱۵، ص ۱۰۲-۷۶.
- میکائیلی‌منیع، فرزانه؛ فرجی، اسرین (۱۴۰۰). «ساخت و اعتباریابی معیاری برای سنجش دانش محتوای آموزشگری دانشجو معلمان رشته آموزش ابتدایی»، مطالعات سیاست‌گذاری تربیت معلم، دوره سوم، شماره ۴، ص ۷۱-۴۱.
- نصر، محمدعلی؛ خواجهی، شکراله؛ عباسیان، عزت‌اله (۱۳۹۸). «طراحی چارچوب کنترل کیفیت برای مؤسسات حسابرسی و نهاد ناظر در ایران به روش نظریه داده بنیاد چند وجهی»، فصلنامه علمی پژوهشی دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، شماره ۳۰، سال ۸.
- نقوی، میرعلی؛ واعظی، رضا؛ قربانی زاده، وجه‌اله؛ افکانه، محمد (۱۳۹۷). «الگوی تعالی منابع انسانی در سازمان‌های دولتی ایران»، فصلنامه علمی مدیریت سازمان‌های دولتی، سال ۶، شماره ۲، پیاپی ۲۲، ص ۲۶-۱۱.
- هرگنجان، بی، آر، و همکاران (۱۳۷۴). مقدمه‌ای بر نظریه‌های یادگیری، ترجمه علی اکبر سیف، تهران: دانا.

- یحیایی، نرگس؛ معتمد، حمیدرضا؛ قاسمی‌زاد، علیرضا (۱۴۰۱). «ارائه الگوی تربیت معلم کارآمد تراز جمهوری اسلامی». پژوهشنامه تربیتی، سال ۱۷، شماره ۷۰، ص ۲۱۱-۱۸۵.
- Aldiabat, K. M., & Navenec, L. (2018). Data saturation: The mysterious step in grounded theory method. *The Qualitative Report*, 23(1), 245-261.
- Balyer, A., & Ozcan, K. (2014). Choosing teaching profession as a career: Students reasons. *International Education Studies*, 7(5), 104-115.
- Given, L. M. (2015). *100 questions (and answers) about qualitative research*. SAGE.
- Timperley, h, Wilson, A, Barrar, H & Fung, I (2007). *Teacher professional learning and development: Best evidence synthesis iteration*, wellington. New Zealand: Ministry of Education.
- Ozen, F. (2018). On the Intermediary Effect of Organizational Policy: The Effect of Perceived Ethical Climate on Corruption Behavior of Teachers, *Journal of Education and Training Studies*, 6(8): 52-65.
- Zarbock, G., Lynch, S., Ammann, A. & Ringer, S. (2015). Mindfulness for Therapists: Understanding Mindfulness for Professional Effectiveness and Personal Well-Being: Wiley <http://dx.doi.org/10.1002/9781118760383>

